

ZOBOWIĄZANIA

Część szczegółowa

Adam Brzozowski, Jacek Jastrzębski, Maciej Kaliński
Wojciech J. Kocot, Elżbieta Skowrońska-Bocian

SERIA AKADEMICKA

2. WYDANIE

Wolters Kluwer

ZOBOWIĄZANIA

Część szczegółowa

Adam Brzozowski, Jacek Jastrzębski, Maciej Kaliński
Wojciech J. Kocot, Elżbieta Skowrońska-Bocian

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

2. WYDANIE

Stan prawny na 1 października 2017 r.

Wydawca
Agata Jędrasik

Redaktor prowadzący
Joanna Maź

Opracowanie redakcyjne
Agnieszka Bąk

Łamanie
Wolters Kluwer Polska

Poszczególne rozdziały opracowali:

Adam Brzozowski: II, III, IV, VI, VII;

Maciej Kaliński: I § 2, V, VIII–X, XV–XXVIII, XXX–XXXI, XXXIV–XXXVI, XXXIX, XL;

Jacek Jastrzębski: XIII, XIV, XXXII, XXXIII, XXXVII, XXXVIII, XLI;

Elżbieta Skowrońska-Bocian: XI, XII, XXIX;

Wojciech J. Kocot: XLII;

Adam Brzozowski i Wojciech J. Kocot: I § 1 i § 3.

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8124-007-9

2. wydanie

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Wstęp	19
Rozdział I	
Informacje wstępne (<i>Adam Brzozowski, Wojciech J. Kocot, Maciej Kaliński</i>)	21
§ 1. Przedmiot części szczegółowej prawa zobowiązań	22
§ 2. Związki umów	29
§ 3. Systematyka podręcznika	31
Rozdział II	
Umowa sprzedaży (<i>Adam Brzozowski</i>)	35
§ 1. Definicja. Pojęcie i cechy umowy	37
§ 2. Podmioty i charakter prawny umowy. Forma umowy sprzedaży	39
§ 3. Przedmiot umowy	41
§ 4. Obowiązki stron umowy sprzedaży	43
1. Obowiązki sprzedawcy	43
2. Obowiązki kupującego	48
§ 5. Rękojmia za wady	51
§ 6. Stosunek uprawnień z tytułu rękojmi do roszczeń odszkodowawczych	62
§ 7. Roszczenie sprzedawcy w związku z wadliwością rzeczy sprzedanej	63
§ 8. Gwarancja przy sprzedaży	65
§ 9. Sprzedaż konsumencka	70
§ 10. Szczególne rodzaje sprzedaży	71
1. Sprzedaż na raty	71
2. Sprzedaż z zastrzeżeniem własności rzeczy sprzedanej	73
3. Sprzedaż na próbę lub z zastrzeżeniem zbadania rzeczy przez kupującego	75
4. Sprzedaż z zastrzeżeniem prawa odkupu	76
5. Prawo pierwokupu	77

Rozdział III

Umowa zamiany (<i>Adam Brzozowski</i>)	83
§ 1. Definicja.....	83
§ 2. Przedmiot umowy zamiany	84
§ 3. Podmioty i charakter prawny umowy zamiany	85
§ 4. Odesłanie do umowy sprzedaży	86

Rozdział IV

Umowa dostawy (<i>Adam Brzozowski</i>)	89
§ 1. Definicja umowy dostawy. Pojęcie dostawy.....	89
§ 2. Przedmiot umowy dostawy.....	91
§ 3. Podmioty i charakter prawny umowy dostawy.....	92
§ 4. Obowiązki stron	93
§ 5. Odesłanie do umowy sprzedaży	94

Rozdział V

Kontraktacja (<i>Maciej Kaliński</i>)	95
§ 1. Pojęcie	95
§ 2. Obowiązki stron	97
§ 3. Zmiana posiadacza gospodarstwa	98
§ 4. Przedawnienie	98

Rozdział VI

Umowa o dzieło (<i>Adam Brzozowski</i>)	101
§ 1. Definicja. Pojęcie i cechy umowy o dzieło.....	102
§ 2. Podmioty i charakter prawny umowy o dzieło	104
§ 3. Przedmiot umowy o dzieło.....	105
§ 4. Miejsce umowy o dzieło w systemie umów	109
§ 5. Obowiązki stron umowy o dzieło.....	113
§ 6. Zagadnienia szczegółowe	120

Rozdział VII

Umowa o roboty budowlane (<i>Adam Brzozowski</i>)	123
§ 1. Definicja. Pojęcie i cechy umowy o roboty budowlane	124
§ 2. Charakter prawny umowy o roboty budowlane.....	133
§ 3. Przedmiot umowy o roboty budowlane. Strona podmiotowa umowy o roboty budowlane. Forma umowy	133
§ 4. Odpowiedzialność wobec podwykonawców.....	134
§ 5. Gwarancja zapłaty za roboty budowlane.....	142
§ 6. Podstawowe prawa i obowiązki stron	145

Rozdział VIII

Najem (<i>Maciej Kaliński</i>)	151
§ 1. Unormowania ogólne. Pojęcie.....	152
§ 2. Obowiązki stron	155
§ 3. Przedawnienie	159
§ 4. Zbycie przedmiotu najmu.....	159
§ 5. Najem lokali	160
§ 6. Najem lokali mieszkalnych.....	165

Rozdział IX

Dzierżawa (<i>Maciej Kaliński</i>)	171
§ 1. Pojęcie	172
§ 2. Obowiązki stron	173
§ 3. Pierwokup dzierżawcy gruntu rolnego	176

Rozdział X

Bezczynszowe użytkowanie gruntów rolnych (<i>Maciej Kaliński</i>)	177
--	-----

Rozdział XI

Użyczenie (<i>Elżbieta Skowrońska-Bocian</i>)	179
§ 1. Ogólna charakterystyka	179
§ 2. Podmioty umowy	181
§ 3. Przedmiot umowy.....	181
§ 4. Treść umowy	182
§ 5. Odpowiedzialność stron	184
§ 6. Czas trwania stosunku użyczenia.....	185
§ 7. Przedawnienie roszczeń	186
§ 8. Użyczenie a inne zbliżone stosunki prawne oraz faktyczne.....	187

Rozdział XII

Pożyczka (<i>Elżbieta Skowrońska-Bocian</i>)	189
§ 1. Ogólna charakterystyka	189
§ 2. Podmioty umowy	191
§ 3. Przedmiot pożyczki	191
§ 4. Treść umowy	192
§ 5. Odpowiedzialność stron	195
§ 6. Przedawnienie roszczeń	196
§ 7. Stosunki prawne podobne do pożyczki	197

Rozdział XIII

Umowa kredytu (<i>Jacek Jastrzębski</i>)	199
§ 1. Pojęcie umowy kredytu i jej regulacja	200

§ 2. Kredyt a pożyczka	201
§ 3. Zdolność kredytowa	203
§ 4. Umowa kredytu – strony, treść i forma	204
§ 5. Istotne elementy stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu ...	205
1. Oddanie środków pieniężnych do dyspozycji klienta.....	205
2. Oprocentowanie i prowizja	206
3. Monitorowanie sposobu wykorzystania kredytu i zdolności kredytowej	207
4. Wypowiedzenie	208
5. Spłata kredytu	210
§ 6. Znaczenie i rodzaje kredytów.....	210
§ 7. Kredyt konsumencki	211
§ 8. Ochrona konsumentów w zakresie kredytów hipotecznych	214

Rozdział XIV

Umowa rachunku bankowego (<i>Jacek Jastrzębski</i>)	219
§ 1. Pojęcie umowy rachunku bankowego	220
§ 2. Charakterystyka umowy rachunku bankowego. Prawa i obowiązki stron	222
§ 3. Strony umowy o rachunek bankowy.....	225
§ 4. Rodzaje rachunków bankowych	226
§ 5. Rachunek wspólny	237
§ 6. Wygaśnięcie umowy rachunku bankowego.....	239
§ 7. Zbiorcze informacje o rachunkach i Centralna informacja	241
§ 8. Przedawnienie roszczeń	242

Rozdział XV

Zlecenie (<i>Maciej Kaliński</i>)	243
§ 1. Pojęcie	244
§ 2. Stanowisko prawne zleceniobiorcy.....	244
§ 3. Odpłatność	246
§ 4. Obowiązki stron	247
§ 5. Wypowiedzenie i ustanie zlecenia.....	251
§ 6. Przedawnienie	254
§ 7. Umowy o świadczenie usług	254

Rozdział XVI

Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia (<i>Maciej Kaliński</i>)	257
§ 1. Pojęcie	257
§ 2. Obowiązki stron	260

Rozdział XVII

Umowa agencyjna (Maciej Kaliński)	265
§ 1. Pojęcie	265
§ 2. Wynagrodzenie agenta	267
§ 3. Obowiązki stron	270
§ 4. Prawo zastawu	270
§ 5. Ustanie umowy	271
§ 6. Świadczenie wyrównawcze	272
§ 7. Umowa o ograniczeniu konkurencji	273

Rozdział XVIII

Umowa leasingu (Maciej Kaliński)	275
§ 1. Pojęcie	275
§ 2. Obowiązki stron	277

Rozdział XIX

Umowa komisu (Maciej Kaliński)	283
§ 1. Pojęcie	283
§ 2. Obowiązki stron	285
§ 3. Rękojmia	287
§ 4. Prawo zastawu	288

Rozdział XX

Umowa przewozu (Maciej Kaliński)	289
§ 1. Uwagi ogólne	290
§ 2. Przewóz osób	292
§ 3. Przewóz rzeczy	295

Rozdział XXI

Umowa spedycji (Maciej Kaliński)	299
---	-----

Rozdział XXII

Przechowanie (Maciej Kaliński)	305
---	-----

Rozdział XXIII

Depozyt nieprawidłowy (Maciej Kaliński)	309
--	-----

Rozdział XXIV

Odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń	
utrzymujących hotele i podobne zakłady (Maciej Kaliński)	311
§ 1. Zasady odpowiedzialności	312
§ 2. Odszkodowanie	313

§ 3. Prawo zastawu	314
§ 4. Przedawnienie	314

Rozdział XXV

Umowa składu (<i>Maciej Kaliński</i>)	315
§ 1. Pojęcie	315
§ 2. Odpowiedzialność	318

Rozdział XXVI

Umowa ubezpieczenia (<i>Maciej Kaliński</i>)	319
§ 1. Uwagi ogólne	320
§ 2. Pojęcie	322
§ 3. Zawarcie umowy i powstanie odpowiedzialności. Obowiązki stron	326
§ 4. Przedawnienie	329
§ 5. Ubezpieczenia majątkowe	329
§ 6. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej	333
§ 7. Ubezpieczenie mienia	334
§ 8. Ubezpieczenia osobowe	334

Rozdział XXVII

Spółka (<i>Maciej Kaliński</i>)	339
§ 1. Pojęcie	340
§ 2. Majątek wspólny	343
§ 3. Odpowiedzialność	344
§ 4. Działalność spółki	344
§ 5. Stosunki wspólników	346
§ 6. Wypowiedzenie	347
§ 7. Zgon wspólnika. Ustanie spółki	349

Rozdział XXVIII

Darowizna (<i>Maciej Kaliński</i>)	351
§ 1. Pojęcie	352
§ 2. Odpowiedzialność darczyńcy	354
§ 3. Polecenie. Darowizna obciążliwa	355
§ 4. Odwołanie	356

Rozdział XXIX

Przekazanie nieruchomości (<i>Elżbieta Skowrońska-Bocian</i>)	361
§ 1. Uwagi ogólne	361
§ 2. Ogólna charakterystyka umowy	363
§ 3. Podmioty umowy	363
§ 4. Przedmiot umowy przekazania	365

§ 5. Treść umowy.....	366
§ 6. Odpowiedzialność stron	366
§ 7. Uwagi końcowe.....	367
Rozdział XXX	
Renta (<i>Maciej Kaliński</i>).....	369
Rozdział XXXI	
Dożywocie (<i>Maciej Kaliński</i>)	377
Rozdział XXXII	
Poręczenie (<i>Jacek Jastrzębski</i>).....	383
§ 1. Pojęcie i ogólna charakterystyka umowy poręczenia.....	383
§ 2. Przedmiot poręczenia. Poręczenie za dług przyszły, rodzajowe i generalne (globalne)	385
§ 3. Odpowiedzialność poręczyciela.....	386
§ 4. Akcesoryjność poręczenia	388
§ 5. Spełnienie świadczenia przez poręczyciela	391
§ 6. Poręczenie na tle małżeńskich stosunków majątkowych.....	393
§ 7. Szczególne przypadki poręczenia – poręczenie zwrotne, podporęczenie, wielość poręczycieli.....	394
§ 8. Poręczenie jako czynność bankowa	395
Rozdział XXXIII	
Gwarancja bankowa (<i>Jacek Jastrzębski</i>)	397
§ 1. Pojęcie gwarancji bankowej.....	397
§ 2. Samodzielność gwarancji i ukształtowanie zarzutów	399
§ 3. Stosunek do innych instytucji	402
§ 4. Zbywalność praw z gwarancji	403
§ 5. Skutki zapłaty z gwarancji	403
§ 6. Termin gwarancji i przedawnienie roszczeń	404
§ 7. Potwierdzenie gwarancji.....	404
§ 8. Regwarancja.....	405
Rozdział XXXIV	
Uгода (<i>Maciej Kaliński</i>)	407
Rozdział XXXV	
Przyrzeczenie publiczne (<i>Maciej Kaliński</i>).....	411
§ 1. Uwagi ogólne	411
§ 2. Przyrzeczenie zwykłe	414
§ 3. Przyrzeczenie nagrody konkursowej	415

Rozdział XXXVI

Przekaz (<i>Maciej Kaliński</i>)	417
§ 1. Pojęcie	417
§ 2. Przyjęcie przekazu	419

Rozdział XXXVII

Akredytywa (<i>Jacek Jastrzębski</i>).....	421
§ 1. Regulacja i normatywne typy akredytywy	421
§ 2. Akredytywa dokumentowa	422
1. Pojęcie i funkcja.....	422
2. Konstrukcja prawna. Odpowiedzialność banku otwierającego	424
3. Termin ważności i przedawnienie roszczeń.....	426
4. Akredytywa zabezpieczająca	427
5. Znaczenie praktyczne	427
§ 3. Akredytywa pieniężna.....	427

Rozdział XXXVIII

Papiery wartościowe i znaki legitymacyjne w ogólności (<i>Jacek Jastrzębski</i>)	431
§ 1. Uwagi wprowadzające o kodeksowej regulacji papierów wartościowych...	432
§ 2. Ogólna koncepcja papieru wartościowego	433
1. Teorie papierów wartościowych.....	433
2. Pojęcie legitymacji formalnej.....	437
3. Teorie dotyczące powstania praw z papierów wartościowych.....	438
4. Kwestia zasady <i>numerus clausus</i> papierów wartościowych.....	440
§ 3. Rodzaje papierów wartościowych.....	441
1. Podział ze względu na sposób ustalania legitymacji formalnej i przenoszenia praw.....	442
1.1. Papiery wartościowe imienne	442
1.2. Papiery wartościowe na zlecenie	443
1.3. Papiery wartościowe na okaziciela	444
1.4. Papiery wartościowe zdematerializowane (rejestrowe).....	445
2. Inne klasyfikacje lub typologie papierów wartościowych.....	446
§ 4. Znaki legitymacyjne	447
§ 5. Umarzanie papierów wartościowych	448

Rozdział XXXIX

Weksel (<i>Maciej Kaliński</i>)	451
§ 1. Pojęcie	452
§ 2. Odpowiedzialność.....	455
§ 3. Indos.....	455
§ 4. Awal.....	456
§ 5. Przedawnienie	457

Rozdział XL

Czek (<i>Maciej Kaliński</i>)	459
§ 1. Pojęcie	460
§ 2. Rodzaje czeków	462

Rozdział XLI

Obligacje (<i>Jacek Jastrzębski</i>)	465
§ 1. Pojęcie obligacji	466
§ 2. Zdolność emisyjna	468
§ 3. Funkcje obligacji	468
§ 4. Świadczenie emitenta	469
§ 5. Zabezpieczenie obligacji	470
§ 6. Szczególne rodzaje obligacji	471
§ 7. Emisja obligacji	473
§ 8. Umowa o subemisję	474
§ 9. Umowa o reprezentację	474
§ 10. Zgromadzenie obligatariuszy i zmiana warunków emisji	475

Rozdział XLII

Umowy nienazwane (<i>Wojciech J. Kocot</i>)	479
§ 1. Pojęcie umów nienazwanych	480
§ 2. Umowy kompensacyjne	486
§ 3. Umowy o świadczenie kompleksowej usługi pośrednictwa handlowego ...	491
1. Umowa dystrybucyjna	493
2. Umowa faktoringu	499
3. Umowa outsourcingu	507
§ 4. Kontrakty (instrumenty) pochodne	510
1. Kontrakt opcyjny (opcja)	512
2. Kontrakt terminowy <i>futures</i> i <i>forward</i>	515
3. Swap	517
§ 5. Umowy dotyczące obrotu prawami na dobrach niematerialnych	520
1. Franchising	520
2. Umowa <i>know-how</i>	525
§ 6. Umowy organizacyjne w obrocie gospodarczym (ugrupowania gospodarcze)	529
1. Umowy typu <i>joint-venture</i>	529
2. Umowa koncernowa	534
3. Umowa kooperacyjna (o kooperację przemysłową)	536
§ 7. Umowy zawierane mechanicznie	540

Skorowidz przedmiotowy	559
-------------------------------------	-----

O autorach	577
-------------------------	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
k.c. niem.	– niemiecki Kodeks cywilny z 18.08.1896 r.
k.m.	– ustawa z 18.09.2001 r. – Kodeks morski (Dz.U. z 2016 r. poz. 66)
Konstytucja RP	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze sprost. i zm.)
konwencja ateńska	– Konwencja ateńska w sprawie przewozu morzem pasażerów i ich bagażu, 1974, sporządzona w Atenach dnia 13.12.1974 r. (Dz.U. z 1987 r. poz. 108 ze zm.)
konwencja montrealska	– Konwencja o ujednoliceniu niektórych zasad dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego (Dz.Urz. UE L 194 z 2001 r., s. 39)
k.p.c.	– ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
k.r.o.	– ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682)
k.s.h.	– ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1578 ze zm.)
p.b.	– ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 1988 ze zm.)
p.bud.	– ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2017 r. poz. 1332 ze zm.)
p.cz.	– ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo czekowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 462)
p.p.	– ustawa z 23.11.2012 r. – Prawo pocztowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1481 ze zm.)
p.przew.	– ustawa z 15.11.1984 r. – Prawo przewozowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 915 ze zm.)
p.restr.	– ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1508)
p.u.	– ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 2171 ze zm.)
p.weksl.	– ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 160)
p.z.p.	– ustawa z 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 2164 ze zm.)

u.BFG	–	ustawa z 10.06.2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. poz. 996 ze zm.)
u.d.u.r.	–	ustawa z 11.09.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1170 ze zm.)
u.g.n.	–	ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2016 r. poz. 2147 ze zm.)
u.k.h.	–	ustawa z 23.03.2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz.U. poz. 819)
u.k.k.	–	ustawa z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2016 r. poz. 1528 ze zm.)
u.o.	–	ustawa z 15.01.2015 r. o obligacjach (Dz.U. poz. 238 ze zm.)
u.o.1995	–	ustawa z 29.06.1995 r. o obligacjach (Dz.U. z 2014 r. poz. 730 ze zm.; uchylona z dniem 1.07.2015 r.)
u.o.p.w.	–	ustawa z 29.07.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1639 ze zm.)
u.p.k.	–	ustawa z 30.05.2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. z 2017 r. poz. 683)
u.u.o.UFG	–	ustawa z 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2060 ze zm.)

Czasopisma i publikatory

AUL	–	Acta Universitatis Lodzensis
AUMCS	–	Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
AUWr	–	Acta Universitatis Wratislaviensis
BOSN	–	Baza Orzeczeń Sądu Najwyższego (dostępna na stronie: www.sn.pl)
BSN	–	Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz.U.	–	Dziennik Ustaw
Dz.Urz. UE	–	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej (od 1.02.2003 r.)
Dz.Urz. WE	–	Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich (przed 1.02.2003 r.)
EPS	–	Europejski Przegląd Sądowy
GSP	–	Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
KPP	–	Kwartalnik Prawa Prywatnego
LEX	–	system informacji prawnej Wolters Kluwer Polska
MoP	–	Monitor Prawniczy
MPB	–	Monitor Prawa Bankowego
NP	–	Nowe Prawo
NPN	–	Nowy Przegląd Notarialny
ONSA	–	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSA	–	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAiSN	–	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych i Sądu Najwyższego
OSAŁ	–	Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Łodzi

OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; Zbiór Urzędowy, Seria A
PA	– Prawo Asekuracyjne
Pal.	– Palestra
PB	– Prawo Bankowe
PiP	– Państwo i Prawo
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
POSAG	– Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
PP	– Przegląd Podatkowy
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
PPHZ	– Problemy Prawne Handlu Zagranicznego
PPR	– Przegląd Prawa Rolnego
PPW	– Prawo Papierów Wartościowych
PrSp	– Prawo Spółek
PrzSejm	– Przegląd Sejmowy
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
Rej.	– Rejent
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
R.Pr.	– Radca Prawny
Rz.	– Rzeczpospolita
SC	– Studia Cywilistyczne
SI	– Studia Iuridica
SIS	– Studia Iuridica Silesiana
ŚlPr	– Służba Pracownicza
SP	– Studia Prawnicze
SPP	– Studia Prawa Prywatnego
ST	– Samorząd Terytorialny
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
WPP	– Wojskowy Przegląd Prawniczy
ZNUJ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUJ PWiOWI	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej
ZNUŚ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Śląskiego

Organy i instytucje

KDPW	– Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych
KIO	– Krajowa Izba Odwoławcza przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

WSTĘP

Niniejszy podręcznik stanowi kontynuację problematyki prawa zobowiązań omówionej w podręczniku „Zobowiązania. Część ogólna” Adama Brzozowskiego, Jacka Jastrzębskiego, Macieja Kalińskiego i Elżbiety Skowrońskiej-Bocian, którego dwa wydania ukazały się w ubiegłych latach. Przygotowanie podręcznika z zakresu części szczegółowej prawa zobowiązań jest zawsze dużym wyzwaniem, nie tylko z uwagi na złożony charakter współczesnej problematyki prawa umów, lecz także ze względu na fakt, iż była ona już przedmiotem rozważań w polskim piśmiennictwie prawniczym. Istniejące podręczniki powstałe pod rządami Kodeksu cywilnego wyszły spod pióra znakomitych polskich cywilistów (profesorowie: Alfred Ohanowicz i Józef Górski, Witold Czachórski, Zbigniew Radwański i Janina Panowicz-Lipska).

Prawo zobowiązań ulega dynamicznym przekształceniom. Istotnie zwiększa się znaczenie prawa umów w systemie polskiego prawa prywatnego. We współczesnej gospodarce kapitalistycznej, zdominowanej przez nowoczesne technologie informatyczne, zaczynają przeważać umowy zobowiązujące (kontrakty), regulujące szeroko rozumiany rynek wymiany dóbr i usług na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym, w stosunkach zarówno z udziałem konsumenta, jak i między przedsiębiorcami. Z tych względów odrębny rozdział poświęcono umowom nienazwanym, które odgrywają coraz istotniejszą rolę w obrocie handlowym. Jego dynamiczny rozwój jest aktywnie wspierany przez instytucje Unii Europejskiej. W modernizacji regulacji kontraktów duże znaczenie mają ratyfikowane konwencje międzynarodowe (przede wszystkim konwencja wiedeńska z 1980 r. o międzynarodowej sprzedaży towarów) czy *lex mercatoria* – ogólne reguły prawa modelowego (Zasady Europejskiego Prawa Kontraktów (PECL), Wspólna Rama Odniesienia (DCFR) oraz Zasady Międzynarodowych Kontraktów Handlowych UNIDROIT), a także wzorce kontraktów nienazwanych, rekomendowane i zwyczajowo stosowane przez prywatne organizacje międzynarodowe, stowarzyszenia czy izby handlowe.

Oddawane do rąk Czytelników opracowanie uwzględnia wiele lat doświadczeń dydaktycznych autorów, będących wynikiem prowadzenia wykładów kursowych, seminariów i innych zajęć poświęconych problematyce prawa umów. Doświadczenia te pokazują, jak wiele trudności nadal sprawia studentom opanowanie zagadnień należących do

tw. części szczegółowej prawa zobowiązań. Nie bez znaczenia jest też aktywny udział autorów w praktyce kontraktowej w ramach wykonywania zawodów prawniczych.

Niniejsze opracowanie jest kierowane głównie do słuchaczy studiów prawniczych, którzy kontynuują (po części ogólnej zobowiązań) swoją przygodę, a może należałoby powiedzieć – zmagania, z prawem cywilnym. Dlatego też podręcznik jest próbą przedstawienia omawianych kontraktów na tle praktyki kontraktowej oraz judykatury, z uwzględnieniem tego, że prawo cywilne jest „prawem dnia codziennego”. O ile można sobie wyobrazić nasze życie bez osobistego kontaktu z prawem karnym czy bez większego angażowania się w stosunki administracyjnoprawne, o tyle w rozmaitych stosunkach kontraktowych człowiek pozostaje przez całe swoje życie. Aby przekonać się, jak niebagatelną częścią prawa cywilnego jest prawo umów, wystarczy uświadomić sobie, w ilu z nich każdy z nas codziennie uczestniczy.

Pragniemy wyrazić ponadto nadzieję, że niniejszy podręcznik okaże się także przydatny prawnikom i praktykom obrotu cywilnoprawnego.

Systematyka opracowania nawiązuje do systematyki przyjętej w podręczniku profesora Witolda Czachórskiego, gdy chodzi o umowy nazwane, oraz w pewnym zakresie do tomu 9 *Systemu Prawa Prywatnego* (serii pod redakcją Zbigniewa Radwańskiego, redaktor tomu Wojciech Jan Katner), gdy chodzi o umowy nienazwane. Podstawowa literatura jest już tradycyjnie powoływana na początku każdego rozdziału, a opracowania monograficzne i bardziej szczegółowe – w toku rozważań, w formie bezpośrednich odesłań do literatury i orzecznictwa. Ułatwieniu korzystania z podręcznika służyć mają piktogramy wskazujące na rodzaj informacji zamieszczonych w poszczególnych fragmentach tekstu.

Autorzy

Warszawa, 15.09.2017 r.

Rozdział I

INFORMACJE WSTĘPNE

Literatura prawa zobowiązań jest bardzo obszerna. Podkreślić należy, że do materii części szczegółowej prawa zobowiązań odnosi się zdecydowana większość opracowań poświęconych całościowo problematyce prawa zobowiązań – a więc zarówno części ogólnej, jak i części szczegółowej. Opracowania poświęcone wyłącznie wybranym zagadnieniom części szczegółowej powołano na wstępie poszczególnych rozdziałów podręcznika.

1

Dla części szczegółowej prawa zobowiązań pewne znaczenie mają, przede wszystkim w odniesieniu do problemu „grupowania umów nazwanych”, pozycje literatury powstałe w okresie poprzedzającym wejście w życie Kodeksu zobowiązań i pod rządami Kodeksu zobowiązań. Jako podstawowe pozycje literatury należy więc wskazać: E. Till, *Polskie prawo zobowiązań (Część ogólna), Projekt wstępny z motywami*, Lwów 1923; R. Longchamps de Brier, *Uzasadnienie projektu Kodeksu zobowiązań (z uwzględnieniem ostatecznego tekstu Kodeksu)*, Warszawa 1934 i lata następne; R. Longchamps de Brier, *Zobowiązania*, Lwów 1934–1938 (w postaci zeszytów); J. Korzonek, I. Rosenbluth, *Kodeks zobowiązań. Komentarz*, t. 1, Kraków 1934; t. 2, Kraków 1935; L. Domański, *Instytucje Kodeksu zobowiązań. Część ogólna*, Warszawa 1937, *Część szczegółowa*, t. 1, Warszawa 1938; F. Zoll, *Zobowiązania w zarysie*, Warszawa 1945. W odniesieniu do prac nad Kodeksem cywilnym zob. W. Czachórski, *Przebieg prac nad kodyfikacją prawa cywilnego*, SP 1970/26–27.

Współczesne opracowania doktrynalne z zakresu prawa zobowiązań są stosunkowo liczne i nie sposób wymienić ich wyczerpująco. Należy jednak zwrócić uwagę na opracowania o charakterze podstawowym, a do takich przede wszystkim trzeba zaliczyć *Systemy Prawa*. W latach 70. i 80. XX w. ukazywał się *System Prawa Cywilnego* (Ossolineum), red. W. Czachórski. Wypada zwrócić uwagę na tom III cz. 1, red. Z. Radwański, Ossolineum 1981; tom III cz. 2, red. S. Grzybowski, Ossolineum 1976. Kolejnym przedsięwzięciem wydawniczym tego typu jest *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański. Części szczegółowej prawa zobowiązań poświęcone zostały: t. 7 (umowy nazwane), red. J. Rajski, Warszawa 2013; t. 8 (umowy nazwane), red. J. Panowicz-Lipska, Warszawa 2011; t. 9, red. W. Katner (umowy nienazwane), Warszawa 2010.

Poza *Systemami* funkcjonuje obecnie kilka dużych komentarzy do Kodeksu cywilnego: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2016; *Kodeks cywilny*, t. 2, *Komentarz do art. 450–1088*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2015; *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*, t. 1 i 2, red. G. Bieniek, Warszawa 2011; *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 3, cz. 2, *Zobowiązania – część szczegółowa*, red. A. Kidyba, Warszawa 2014; *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 3B, *Zobowiązania. Część szczegółowa*, red. K. Osajda, Warszawa 2017; *Kodeks cywilny*, t. 2, *Komentarz. Art. 450–1088*, red. M. Gutowski, Warszawa 2016.

Należy ponadto wskazać podręczniki poświęcone prawu zobowiązań. Są to: W. Czachórski, A. Brzozowski, M. Safjan, E. Skowrońska-Bocian, *Prawo zobowiązań. Zarys wykładu*, Warszawa 2009; Z. Radwański, J. Panowicz-Lipska, *Zobowiązania – część szczegółowa*, Warszawa 2015.

Tematyce zobowiązań poświęcono również liczne prace monograficzne. Są one uwzględniane, jak zaznaczono wyżej, w ramach zestawienia literatury do poszczególnych rozdziałów. Opracowania z zakresu prawa zobowiązań znajdują się w wielu periodykach prawnych („Kwartalnik Prawa Prywatnego”, „Państwo i Prawo”, „Przegląd Sądowy”, „Palestra”, „Przegląd Prawa Handlowego”, „Rejent”, „Monitor Prawniczy”, „Prawo Spółek”, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” i innych).

Istotne znaczenie ma także znajomość orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (orzeczenia ogłoszone przed 20.12.2016 r.) oraz sądów, przede wszystkim Sądu Najwyższego. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego publikowane są w „Orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego”, natomiast orzeczenia Sądu Najwyższego w urzędowym zbiorze „Orzecznictwo Sądu Najwyższego”.

Zestawienia literatury i orzecznictwa są również dostępne w rozmaitych programach komputerowych, zatem uzyskanie informacji typu bibliograficznego nie nastręcza obecnie większych trudności.

§ 1. Przedmiot części szczegółowej prawa zobowiązań

- 2 Ustawodawca nie dzieli w zasadzie przepisów odnoszących się do prawa zobowiązań na część ogólną i część szczegółową, chociaż istnienie tego podziału uznaje.

Wskazuje się, że świadczy o tym kolejność regulowanych zagadnień; zob. Z. Radwański, J. Panowicz-Lipska, *Zobowiązania – część szczegółowa*, Warszawa 2015, s. 1.

Do części szczegółowej odnoszą się zarówno podstawowe kryteria wyodrębnienia prawa zobowiązań jako działu prawa cywilnego, jak i podstawowe zasady ogólne prawa zobowiązań.

- 3 Warto zatem przypomnieć, że prawo zobowiązań jest wyodrębnionym działem podstawowej gałęzi prawa prywatnego, jaką jest prawo cywilne. Znaczenie prawa zobowiązań w ramach całości systemu prawa cywilnego wynika z roli, jaką odgrywają

w życiu codziennym **stosunki wymiany dóbr i usług między podmiotami prawa cywilnego, reguluje ono bowiem obrót majątkowy między tymi podmiotami**. Wymiana dóbr i usług jest zatem podstawowym przedmiotem części szczegółowej prawa zobowiązań.

Co do zasady prawo zobowiązań normuje stosunki odnoszące się do wymiany dóbr i usług *inter vivos*.

Prawo zobowiązań w systemie polskiego prawa cywilnego w świetle uregulowań Kodeksu cywilnego i źródeł z nim związanych jest jednym z działów prawa majątkowego, podobnie jak prawo rzeczowe, prawo na dobrach niematerialnych i prawo spadkowe.

Por. szczególne uwagi dotyczące wyodrębnienia prawa zobowiązań i innych działów prawa cywilnego w: W. Czachórski, A. Brzozowski, M. Safjan, E. Skowrońska-Bocian, *Prawo zobowiązań. Zarys wykładu*, Warszawa 2009; A. Brzozowski, J. Jastrzębski, M. Kaliński, E. Skowrońska-Bocian, *Zobowiązania. Część ogólna*, Warszawa 2016; Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania – część ogólna*, Warszawa 2016; Z. Radwański, J. Panowicz-Lipska, *Zobowiązania – część szczegółowa*, Warszawa 2015.

Stosunek wzajemny między tzw. częścią ogólną prawa cywilnego i częścią szczegółową prawa zobowiązań wynika z roli, jaką odgrywają przepisy części ogólnej. Część ogólna, w wyższym stopniu niż inne działy prawa cywilnego, stwarza podstawę do rozwijania pewnych ogólniejszych pojęć prawnych, do konstruowania ogólniejszych teorii przenikających całość materii prawa cywilnego. Znajduje ona zastosowanie we wszystkich działach prawa cywilnego, a więc i prawa zobowiązań – jeżeli w tych działach nie postanowiono inaczej. Zawiera ona również pewną liczbę najbardziej podstawowych zasad odnoszących się do wszystkich działów, np. zasad dotyczących stosowania i interpretacji przepisów prawa lub umów, nadużycia prawa podmiotowego, czynności prawnych ogółem, przedstawicielstwa, biegu terminów, przedawnienia roszczeń itd. Dla części szczegółowej prawa zobowiązań podstawowe znaczenie ma uregulowanie odnoszące się do czynności prawnych kształtujących stosunki umowne. Wypada bowiem przypomnieć, że przez pojęcie umowy rozumieć należy zarówno czynność prawną, jak i stosunek prawny powstały w wyniku dokonania tej czynności.

Wskazać należy dalej, że w praktyce liczne stosunki prawne unormowane przez prawo rzeczowe i prawo zobowiązań często się uzupełniają i warunkują nawzajem.

Sprzedaż rzeczy jako stosunek typu zobowiązaniowego przygotowuje w zasadzie przeniesienie własności ze sprzedającego na kupującego, tj. przygotowuje czynność typu rzeczowego. Z punktu widzenia pojęć prawnych ustawa traktuje obie te kwestie rozłącznie. W świetle sformułowań Kodeksu cywilnego sprzedawca zobowiązuje się przenieść własność rzeczy na kupującego (art. 535 k.c.) i już przez to powstaje zobowiązanie. Wykonaniem

Podręcznik stanowi kontynuację wykładu z zakresu części ogólnej zobowiązań i podręcznika *Zobowiązania. Część ogólna*. W usystematyzowany i pogłębiony sposób przedstawiono w nim zagadnienia związane z treścią i wykonywaniem zobowiązaniowych umów nazwanych, w tym zawieranych z udziałem konsumentów, a także między przedsiębiorcami. Problematyka prawa umów ukazana jest w aktualnym stanie prawnym, z przywołaniem najnowszych orzecznictwa oraz piśmiennictwa.

W opracowaniu omówiono nowe regulacje dotyczące m.in.:

- pierwokupu dzierżawcy nieruchomości rolnej,
- działalności ubezpieczeniowej,
- umów z zakresu usług bankowych,
- obligacji.

Atutem książki jest ponadto rozdział poświęcony wybranym empirycznym formom umów nienazwanych, których rola w profesjonalnym obrocie handlowym systematycznie wzrasta. Wykorzystano przy tym również modelowe regulacje Wspólnej Ramy Odniesienia (DCFR).

Opracowanie uwzględnia wieloletnie doświadczenie dydaktyczne autorów, będące wynikiem prowadzenia wykładów kursowych, seminariów i innych zajęć poświęconych problematyce prawa umów, wynikające także z ich aktywnego udziału w praktyce kontraktowej w ramach wykonywania zawodów prawniczych.

Publikacja przeznaczona jest dla słuchaczy studiów prawniczych kontynuujących naukę prawa zobowiązań. Stanowi również pomocne źródło informacji dla praktyków obrotu kontraktowego.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

ISBN 978-83-8124-007-9

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL